

Het broedseizoen 1993 van de Purperreiger in Nederland

H. van der Kooij

Het vroege warme voorjaar van 1993 startte veelbelovend. Relatief veel Purperreigers begonnen in april met nestelen. In de loop van het broedseizoen bleek echter dat verschillende kolonies minder nesten telden dan in 1992. Het totale aantal broedparen in Nederland viel dan ook wat tegen.

Er volgt nu niet, zoals gebruikelijk, een bespreking van de kolonies per provincie. De meeste gegevens in tabel 1 spreken voor zich. Enkele kolonies behoeven een toelichting.

In de **Kop van Overijssel** hebben zich wat verschuivingen voorgedaan. De kolonie **Zwarte Meer** (F. de Roder, Staatsbosbeheer) telde beduidend minder nesten, terwijl in **De Weerribben** (D. Woets) het aantal nesten voor het eerst sinds 1989 meer dan tien bedroeg.

Het aantal broedparen in **De Wieden** bleef ongeveer gelijk (O. Overdijk, Natuurmonumenten).

De belangrijkste oorzaak van de afname in het **Zwarte Meer** lijkt te zijn geweest een tekort aan overjarig Riet. Door een ongelukkige samenloop van omstandigheden was er in het winterhalfjaar 1992/1993 te veel Riet gemaaid (F. de Roder). De toename in **De Weerribben** was mogelijk het gevolg van minder verstoring van de nestplaatsen in het broedseizoen (D. Woets). Bij opzichters en beheerders van purperreigerkolonies moet helder zijn dat de Purperreiger in het broedseizoen uitermate gevoelig is voor verstoring door de mens. Veel meer dan bijvoorbeeld de **Blauwe Reiger**.

Het **Naardermeer** herbergde een bedroevend aantal Purperreigers. Op 22 mei werd het Naar-

dermeer bezocht en op 13 juli vond de vliegtocht plaats. De verzamelde gegevens brachten W.J.R. de Wijs tot een totaalschatting van slechts 26 nesten. Dit is bijna een halvering ten opzichte van 1992! Een verklaring is moeilijk te geven.

Het enige opmerkelijke was dat er op 22 mei in één deelgebied een nest werd gevonden en diverse Purperreigers alarmerend opvlogen, terwijl er in juli vanuit het vliegtuig niets werd waargenomen.

De vogels waren vertrokken, waarschijnlijk als gevolg van verstoring. Ook dit jaar nestelden de Purperreigers in kleine groepjes, er waren zeker negen lokaties!

Het aantal broedparen bij **Nieuwkoop en Noorden** was opmerkelijk constant. Wel was de verdeling van het aantal nesten over de drie verschillende vestigingen sterk verschillend met die van 1992.

Het aantal nesten in de hoofdkolonie **De Pot** was gedaald van 91 naar 72 nesten (H. van der Kooij, N.J. Smit en J.W. Wansinck). In de subkolonie **Oudevaart** steeg het aantal nesten van 13 naar 16 nesten en in de subkolonie **Koetiensloot** van 10 naar circa 25 nesten (H. van der Kooij, W.J. Wansinck en W.M. van der Zwet).

De enige kolonie in het struweel die achteruitging was de kolonie bij **Leerdam**. In de kolonie kwamen acht paren tot broeden en iets buiten de

Purperreigerbroedplaats in overjarige rietzoom, Tienhovense Plassen.

Foto: Bert Bos.

nesttype		1990	1991	1992	1993
Friesland					
Oude Venen	S	7/8	2/3	3/5	7/8
De Deelen	R	2	2	6	2
Rottige Meenthe	R	0/1	0/1	≥1	0?
Brandemeer	R	0	0	?	0?
Overijssel					
De Weerribben	R	8	3	8	12
De Wieden	D?	18	17	15/20	19
Zwarte Meer (Oost)	R	10	17	36	26
Zwarte Meer (West)	R	2/4	7/8	0	0
Noord-Holland					
Naardermeer	R	c. 40	35/39	44/46	26
Utrecht					
Loenderveensche Plassen	R	1	1	1/2	0
Breukeleveensche Plassen	D	+	6/7	13	11/12
Tienhovensche Plassen	R	2	1	0	3/4
Molenpolder	R	2/4	1	4/5	5
Westbroeksche Zodden	R	0	2/3	3/4	5
Zuid-Holland					
Nieuwkoop	S	121	87	114	113
Ameide	R	5	13	19	19
Kinderdijk	R	6	9	7/8	6
Leerdam	S	22	10	16	11
totaal		c. 245	c. 215	c. 300	c. 270

Tabel 1. Overzicht van de kolonies, gerangschikt naar provincie.

+ = broedvogel in onbekend aantal; 0=0 broedparen; R=rietnesttype; D=drijflijn nesttype; S=struweelnesttype

broedparen	?	0/1-1	2-5	6-10	11-25	26-50	=50	totaal
1990	1	1-2	4	4	2	1	1	14-15
1991		3-5	3-4	4	3	1	1	16-17
1992	1	1	3	4	3	2	1	±16
1993		0	4	2	5	2	1	14

Tabel 2. De broedgebieden in de periode 1990 tot en met 1993, naar grootte geordend.

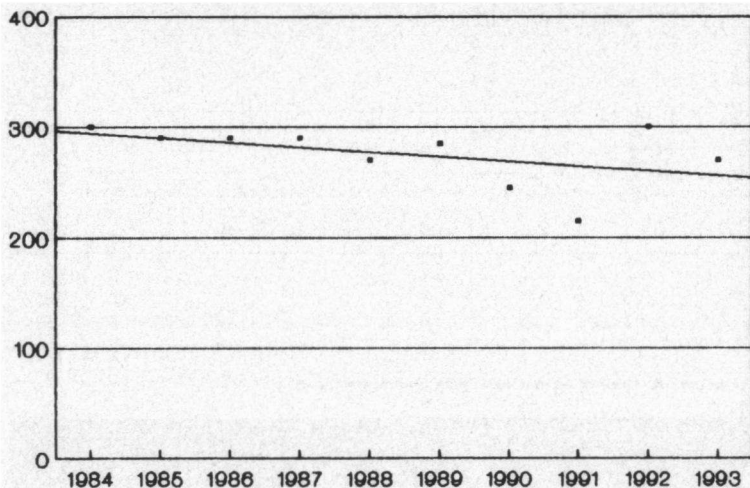

De Purperreiger heeft onze aandacht nodig. De Nederlandse populatie bestaat uit nog geen driehonderd broedparen, verspreid over circa vijftien broedgebieden. Foto naar een dia van Piet Munsterman.

Broedplaats van Purperreigers in Moerasvaren/Liadoddevegetatie, Tienhovense Plassen.

Foto: Bert Bos.

Grafiek 1. Het totaalplaatje van de Purperreiger over een tienjarige periode van 1984-1993 geeft een lichte trend tot afname te zien.

kolonie één (J. Resort, Staatsbosbeheer). Wat westelijker, in de richting van Spijk, broedden twee paren in Meidoorns in een griend (W. Rook).

Discussie

Het aantal nesten lag in 1993 ten opzichte van 1992 ongeveer 10% lager.

De struweelkolonies deden het in het algemeen goed. Alleen in Leerdam viel het aantal nesten tegen. De soort broedde hier ook meer verspreid.

De rietnestkolonies Zwarte Meer en vooral die van het Naardermeer zijn grotendeels verantwoordelijk voor de landelijke afname.

Het totaalplaatje van de Purperreiger geeft, als wij de tienjarige periode 1984-1993 in ogenschouw nemen, *een lichte trend tot afname te zien* (grafiek 1)!

De Purperreiger is een bedreigde soort. De Nederlandse populatie is klein, nog geen 300 broedparen, verspreid over veertien à zestien broedgebieden. De soort heeft onze aandacht nodig. Dit geldt trouwens voor heel West-Europa. Hopelijk kan in het najaar van 1993 met een internationale aanpak worden gestart.

Tot slot

Verscheidene inventariseerders zijn niet met name genoemd. Zij worden in het bijzonder bedankt voor hun inzet ten behoeve van de Purperreiger. Verder wordt iedereen die een steentje heeft bijgedragen aan de totstandkoming van dit landelijke overzicht hartelijk bedankt.

Correcties en aanvullingen op dit artikel zijn van harte welkom.

■ Ir. H. van der Kooij, Groenendaal 8, 4041 XX Kesteren, 08886 - 2234.